

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ (Ν.2190/1920)

Η προστασία των μετόχων της μειοψηφίας είναι ένα από τα σημαντικότερα θέματα του Δικαίου περί Ανωνύμων Εταιριών τόσο γιατί πρέπει να προστατευτούν τα συμφέροντά τους από τη «δύναμη» της πλειοψηφίας μέχρι το βαθμό που δεν θίγεται η εύρυθμη λειτουργία της Διοίκησης της ΑΕ όσο και γιατί η δυνατότητα επιρροής του μικρομετόχου στην λήψη αποφάσεων, αποτελεί από μόνη της επενδυτικό κίνητρο για τους έχοντες τα πλειοψηφικά πακέτα μετοχών.

Για την προστασία των δικαιωμάτων της μειοψηφίας υπό την έννοια του μετόχου ατομικά ως ιδιότητα και όχι μιας ένωσης μετόχων που καλείται «μειοψηφία», η ελληνική νομοθεσία θέτει ορισμένους περιορισμούς στην εξουσία της πλειοψηφίας είτε όσον αφορά τη λήψη κάποιων σημαντικών αποφάσεων που απαιτούν αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία, είτε στη χορήγηση ειδικών δικαιωμάτων στη μειοψηφία (άρθρο 39 Ν.2190) και δυνατότητα ελέγχου της ΑΕ υπό προϋποθέσεις (άρθρο 39 Ν.2190).

Συνέπεια των ανωτέρω είναι ότι το Δίκαιο περί Ανωνύμων Εταιριών κλιμακώνει την παρεχόμενη προστασία ανάλογα με το ποσοστό του καταβλημένου κεφαλαίου που εκπροσωπείται από τη μειοψηφία, με αποτέλεσμα να διακρίνονται οι «μικρές και οι μεγάλες» μειοψηφίες, όπως διαμορφώνονται σε όλα τα άρθρα του Ν. 2190/1920 συμπεριλαμβανομένων όλων των τροποποιήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί:

Α) Μετά από αίτηση **οποιουδήποτε μετόχου**, που υποβάλλεται στην εταιρεία πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση, το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να παρέχει στη γενική συνέλευση τις αιτούμενες συγκεκριμένες πληροφορίες για τις υποθέσεις της εταιρείας, στο μέτρο που αυτές είναι χρήσιμες για την πραγματική εκτίμηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να απαντήσει ενιαία σε αιτήσεις μετόχων με το ίδιο περιεχόμενο. Υποχρέωση παροχής πληροφοριών δεν υφίσταται όταν οι σχετικές πληροφορίες διατίθενται ήδη στην ιστοσελίδα της εταιρείας, ιδίως με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων.

Β) Οι μέτοχοι που εκπροσωπούν το **ένα τρίτο (1/3)** του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, μπορούν με αγωγή να ζητήσουν τη με δικαστική απόφαση λύση της ΑΕ, εφόσον συντρέχει σπουδαίος λόγος σύμφωνα με το άρθρο 48^α. Όμως, μέτοχοι εκπροσωπούντες το 1/5 του κεφαλαίου μπορούν να παρέμβουν στην σχετική δίκη.

Γ) Οι μέτοχοι που εκπροσωπούν το **ένα πέμπτο (1/5)** του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, μπορούν με αίτησή τους:

i. Η οποία υποβάλλεται στην εταιρεία πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση, να ζητήσουν από το Διοικητικό Συμβούλιο να παρέχει στη Γενική Συνέλευση πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της

εταιρείας. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά. Στην ανωτέρω περίπτωση το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά.

ii. Να ζητήσουν από το Μονομελές Πρωτοδικείο της περιφέρειας στην οποία εδρεύει η εταιρεία τον έλεγχο της εταιρείας, εφόσον από την όλη πορεία αυτής καθίσταται πιστευτό ότι η Διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων δεν ασκείται όπως επιβάλλει η χρηστή και συνετή διαχείριση. Το καταστατικό μπορεί να μειώσει, όχι όμως και πέραν του ημίσεως, το ποσοστό του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου που απαιτείται για την άσκηση αυτού του δικαιώματος. (άρθρο 40 του Ν.2190/1920)

iii. Επίσης, η παράγραφος 4 του άρθρου 22^α του Ν. 3604/2007 δίνει ένα επιπλέον δικαίωμα στην μειοψηφία του 1/5 του μετοχικού κεφαλαίου σχετικά με τις αξιώσεις για αποζημίωση της εταιρίας έναντι τρίτων. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι η εταιρεία μπορεί, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, να παραιτηθεί των αξιώσεων της προς αποζημίωση ή να συμβιβασθεί για αυτές μετά πάροδο δύο (2) ετών από τη γένεση της αξίωσης και μόνο εφόσον συγκατατίθεται η Γενική Συνέλευση και δεν αντιτίθεται μειοψηφία που εκπροσωπεί το ένα πέμπτο (1/5) του εκπροσωπούμενου στη συνέλευση κεφαλαίου.

Δ) Οι μέτοχοι που εκπροσωπούν το **ένα δέκατο (1/10)** του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, μπορούν με να ζητήσουν:

1. Με δικαστική απόφαση τη μείωση οποιασδήποτε επιπλέον αμοιβής ή αποζημίωσης που έχει χορηγηθεί στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, η οποία δεν αναφέρεται στο καταστατικό και εγκρίθηκε με ειδική απόφαση από την τακτική Γενική Συνέλευση, εφόσον κριθεί υπέρογκη. (παράγραφος 22 του άρθρου 24 του Ν. 2190/1920)

2. Με αίτηση προς το Διοικητικό Συμβούλιο την άσκηση διαχειριστικού ελέγχου επί των πεπραγμένων στην ΑΕ (άρθρο 37^α του Ν. 2190/1920)

Ε) Οι μέτοχοι που εκπροσωπούν το **ένα εικοστό (1/20)** του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, μπορούν με αίτησή τους να ζητήσουν:

1) Από το Διοικητικό Συμβούλιο να συγκαλέσει Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων, ορίζοντας ημέρα συνεδρίασης, η οποία δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από σαράντα πέντε (45) ημέρες από την ημερομηνία επίδοσης της αίτησης στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου. Εάν δεν συγκληθεί Γενική Συνέλευση από το Διοικητικό Συμβούλιο εντός είκοσι (20) ημερών από την επίδοση της σχετικής αίτησης, η Σύγκληση διενεργείται από τους αιτούντες μετόχους με δαπάνες της εταιρείας, με απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρείας, που εκδίδεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Στην απόφαση αυτή ορίζονται ο τόπος και ο χρόνος της συνεδρίασης, καθώς και η ημερήσια διάταξη.

2) Από το Διοικητικό Συμβούλιο να εγγράψει στην ημερήσια διάταξη Γενικής Συνέλευσης, που έχει ήδη συγκληθεί, πρόσθετα θέματα, εάν η σχετική αίτηση περιέλθει στο Διοικητικό Συμβούλιο δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση. Τα πρόσθετα θέματα πρέπει να δημοσιεύονται ή να γνωστοποιούνται, με ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου επτά (7) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση.

3) Από τον Πρόεδρο της Συνέλευσης να αναβάλει *μια μόνο φορά* τη λήψη αποφάσεων από τη Γενική Συνέλευση, τακτική ή έκτακτη, για όλα ή ορισμένα θέματα, ορίζοντας ημέρα συνέχισης της συνεδρίασης, αυτή που ορίζεται στην αίτηση των μετόχων, η οποία όμως δεν μπορεί να απέχει περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες από τη χρονολογία της αναβολής.

4) Από το Διοικητικό Συμβούλιο να ανακοινώνει στη Τακτική (μόνο) Γενική Συνέλευση, τα ποσά που, κατά την τελευταία διετία, καταβλήθηκαν σε κάθε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή τους διευθυντές της εταιρείας, καθώς και κάθε παροχή προς τα πρόσωπα αυτά από οποιαδήποτε αιτία ή σύμβαση της εταιρείας με αυτούς.

Στην ανωτέρω περίπτωση το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά. Τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, υπό προϋποθέσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο Διοικητικό Συμβούλιο. Τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, κατά τις περιστάσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο διοικητικό συμβούλιο σύμφωνα με τις παραγράφους 3 ή 6 του άρθρου 18.

5) Τη λήψη απόφασης στη Γενική Συνέλευση σε κάποιο θέμα με ονομαστική ψηφοφορία.

6) Σύμφωνα με το άρθρο 40 του ίδιου νόμου, τον έλεγχο της εταιρείας από το Μονομελές Πρωτοδικείο της Περιφέρειας στην οποία εδρεύει. Το καταστατικό μπορεί να μειώσει, όχι όμως και πέραν του ημίσεως, το ποσοστό αυτό. Ο έλεγχος διατάσσεται, εάν πιθανολογούνται πράξεις που παραβιάζουν διατάξεις των νόμων ή του καταστατικού της εταιρείας ή αποφάσεις της γενικής συνέλευσης. Σε κάθε περίπτωση, η αίτηση ελέγχου πρέπει να υποβάλλεται εντός τριών (3) ετών από την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων της χρήσης, εντός της οποίας τελέστηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις.

Να σημειωθεί όμως ότι όποτε οι μέτοχοι της μειοψηφίας ζητήσουν την παρεμβολή του Μονομελούς Πρωτοδικείου για έλεγχο, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει ότι η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 ή 6 του άρθρου 18, δεν δικαιολογεί τον έλεγχο με βάση το άρθρο αυτό.

Επίσης, δικαίωμα αρνησικυρίας διατηρεί η μειοψηφία του 1/20 του εκπροσωπούμενου και όχι του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου στην Γενική Συνέλευση των μετόχων με θέμα την εγκυρότητα άλλων συμβάσεων και όχι αυτών που απαγορεύονται ρητά στην παράγραφο 1 του άρθρου 23^α του Ν.2190 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 33 του Ν. 3604/2007 στα πρόσωπα της παραγράφου 5 του άρθρου 23^α του ίδιου νόμου, ήτοι μέλη Διοικητικού Συμβουλίου, συγγενείς αυτών κá.

ΣΤ) Γενικότερα για τα δικαιώματα μειοψηφίας, σύμφωνα με την πρόσφατη τροποποίηση του Ν.2190/1920 και συγκεκριμένα στα άρθρα 49^α και 49^β του Ν.3604/2007, προστέθηκαν δύο ακόμα δικαιώματα που αφορούν τη μειοψηφία των μη εισηγμένων Ανωνύμων Εταιριών και αναφέρονται στη δυνατότητα εξόδου από την εταιρία μετά από δικαστική απόφαση για εξαιρετικούς λόγους.

Το πρώτο δικαίωμα περιλαμβάνει την εξαγορά των μετοχών της μειοψηφίας από την ίδια την εταιρία στις εξής περιπτώσεις:

- ☞ Αν η Γενική Συνέλευση αποφασίσει τη μεταφορά της εταιρίας σε άλλο κράτος,
- ☞ Αν η Γενική Συνέλευση αποφασίσει την εισαγωγή περιορισμών στη μεταβίβαση μετοχών ή την αλλαγή του σκοπού της εταιρίας,
- ☞ Σε άλλες περιπτώσεις που προβλέπει το καταστατικό όπως επί παραδείγματι εάν η απόκτηση μετοχών από κάποιο μέτοχο γίνει υπό όρους, που αναγράφονται στο καταστατικό. Εάν αυτοί οι όροι εκλείψουν, τότε μπορεί να εφαρμόσει το δικαίωμα εξαγοράς των μετοχών του από την εταιρία όπως αναφέρει το άρθρο 49^α του Ν. 3604/2007.

Το δεύτερο δικαίωμα που αναπτύσσεται στο άρθρο 49^β του Ν.3604/2007 περιλαμβάνει την εξαγορά των μετοχών της μειοψηφίας από τον πλειοψηφούντα μέτοχο στην περίπτωση που ένας πλειοψηφούντας μέτοχος κατέχει από την ίδρυση και διατηρεί το 95% του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, τότε οι λοιποί μέτοχοι της μειοψηφίας μπορούν να ζητήσουν με αγωγή την εξαγορά των μετοχών τους από το μεγαλομέτοχο αυτό ("sell out"). Για το ποσοστό των 95% των μετοχών λαμβάνονται υπόψη και ποσοστά που κατέχονται από συνδεδεμένες με αυτόν τον μέτοχο επιχειρήσεις, ο ή η σύζυγος και συγγενείς μέχρι τρίτου βαθμού εξ αίματος και εξ αγχιστείας.